

منطقه آزاد چابهار، پیشتاز مسئولیت‌پذیری اجتماعی در میان مناطق آزاد

گزارش فریبا شیخی : جهان جدید، جهان مشارکت‌ها و گفت‌وگوهای سازنده، مسئولانه، مؤثر و کاربردی و آگاهانه است. این مشارکت می‌تواند در حوزه دولت‌ها یا در حوزه جامعه مدنی یا در میان دولت‌ها و جامعه مدنی باشد. وجود همین مشارکت‌های ملی و بین‌المللی است که می‌تواند گامی روبه‌جلو برای صلح، ثبات و توسعه پایدار ملی و جهانی باشد؛ اما در این میان نقش مشارکت‌های داوطلبانه در قالب «ان‌جی‌ا» یا تشکل‌های اجتماعی، تکمیل‌کننده چرخه حیاتی زیست مسئولانه و پایدار است و آنچه می‌تواند این بخش را امیدوارانه‌تر و پویاتر به پیش ببرد، حمایت‌های نهادهای عمومی، شرکت‌ها و سازمان‌هایی با اقدامات داوطلبانه است که مجذور این همکاری و اشتیاق، زمینه‌ساز تلاش و حرکت و اقدام و مداخله در بسیاری از مشکلات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و چالش‌ها و معضلات در این حوزه‌ها است.

همگان باور دارند که ایفای نقش شرکت‌ها و سازمان‌ها در حوزه مسئولیت اجتماعی در دنیای مدرن، امری حیاتی و اجتناب‌ناپذیر و یک تکلیف قانونی است. این اقدام در جوامع محلی می‌تواند ضامن تعامل و تحکیم ارتباط با مردم و زمینه‌ساز پویایی و رشد و شکوفایی شرکت و سازمان باشد.

سازمان‌ها به‌عنوان لایه‌های میانی و حلقه‌های واسط بین فرد و جامعه تلقی می‌شوند؛ به‌طوری‌که سازمان‌ها را یکی از اجزای مهم و بنیادین پیکره اجتماعی بشر امروزی می‌دانند. بدیهی است سازمان‌ها متناسب با خواست و نیاز بشری در تکامل این پیکره اجتماعی در رسیدن به یک پیکره متعادل و متناسب جهانی نقش‌ها و وظایفی چندسویه خواهند داشت. آنها ضمن آنکه به سود، رشد، حفظ و بقای خود می‌اندیشند، باید بتوانند فراتر از نگاه خودمدارانه به سلامت و منافع جوامع محلی، محیط‌زیست و عدلیت و اصلیت خویش که برگرفته از نقش و جایگاه اجتماعی آنهاست، توجه کنند و به پیامدها و آثار اقدام خویش بر جامعه نیز بپردازند. در عین حال که از زیرساخت‌ها و سرمایه‌های زیستی، اجتماعی و علمی جهان و شبکه‌های پویای امروز تغذیه می‌کنند؛ حس تعهد، مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی به نیازها و خواسته‌های جامعه را در قالب مدیریت و برنامه‌ریزی جامع و استراتژیک فرهنگی داشته باشند؛ چراکه بی‌توجهی و مسئولیت‌گریزی بنگاه‌ها موجب خسارت و زیان به مردم و محیط‌زیست و حرکت لجام‌گسیخته جهان و فرهنگ بشری به‌سوی انحطاط و انهدام خواهد شد و سازمان‌ها را با چالش‌هایی مواجه و بقای سازمانی را متزلزل خواهد کرد.

امروزه سازمان‌ها و شرکت‌ها در حوزه‌های محلی، منطقه‌ای، ملی و فراملی بر مردم و محیط‌زیست و توسعه در همه ابعاد اثرگذارند.

به این دلیل تشریح مسئولیت اجتماعی سازمان (CSR) و ضرورت ایجاد آن به لحاظ اهمیت و مزایای ناشی از آن نوعی کمک به حفظ و پایداری سازمان‌ها تلقی شده و سعی شده است تا با توجه به اجتناب‌ناپذیری و نقش پررنگ مسئولیت‌پذیری اجتماعی، الزام و راهنمایی برای مقابله با چالش‌ها و مشکلات سازمان‌ها و تأثیر آن در جامعه باشد که همانا هدف غایی برای رسیدن به توسعه پایدار نیز محسوب می‌شود.

جامعه محلی، شرکت و سازمان رابطه‌ای دوسویه باهم دارند، یعنی هرچه شرکت به منافع مردم و محیط‌زیست بیشتر توجه کند، سود و منفعت بیشتری می‌برد. هر زمان که بنگاه‌های اقتصادی برای کمک و حمایت از جامعه نقش‌آفرینی کرده‌اند، جامعه نیز شرایط لازم برای کسب بازده از سوی شرکت و توسعه بیشتر بنگاه اقتصادی را فراهم کرده است.

اجتماع انتظار دارد تا بنگاه‌های اقتصادی، اخلاق، فقرزدایی، اشتغال‌زایی، حفظ محیط‌زیست، سلامت جامعه، صرفه‌جویی در مصرف انرژی و منابع طبیعی را در فعالیت‌های خود لحاظ کنند و مردم هم ترجیح می‌دهند تا از شرکت‌هایی که نسبت به مسئولیت اجتماعی در قبال جامعه احساس وظیفه می‌کنند، محصولات آنها را خریداری کنند یا خدماتشان را دریافت کنند؛ به این دلیل که از آنان تصویری

مثبت در ذهن دارند.

اما آنچه در این میان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، نقشی است که سازمان‌ها در حوزه حمایت و صیانت از نهاد مقدس خانواده برعهده دارند.

با توجه به ماده ۹ از سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری و با تأکید بر استحکام خانواده و ایجاد تعادل بین کار و زندگی افراد در نظام اداری، مسئولیت‌پذیری سازمان‌ها نسبت به خانواده (CFR) به‌عنوان یک بعد درونی و ضروری و در نتیجه هسته‌ای از مسئولیت‌پذیری اجتماعی سازمان‌ها (CSR) محسوب می‌شود و جزء جدایی‌ناپذیر مسئولیت‌های سازمان در قبال جامعه است که منجر به ارتقای سلامت اجتماعی برای تحکیم بنیان خانواده می‌شود.

امروزه تلاش برای ایجاد تعادل بین خانه و محیط کار حتی برای تصمیم سازمان در جایگاه‌های حساس کشوری نیز یک چالش محسوب می‌شود و به این دلیل برای بهبود و استفاده مؤثر و کارآمد از منابع نیروی انسانی، همیشه سازمان‌ها به دنبال راهکارهای علمی و اجرایی در این زمینه بوده است.

نحوه اطلاع‌رسانی و حضور سازمان‌ها در جامعه نیز باید خانواده‌محور باشد تا بتوان سهم اندکی برای سازمان‌ها در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی برای ارتقای کیفیت زندگی جامعه تعیین کرد.

اجرای مدل CFR در سازمان‌ها دارای سه بعد عملیاتی است که به شرح زیر می‌باشد:

1- تعیین سیاست‌های رسمی درون‌سازمانی که منجر به یکپارچگی کار، خانواده و زندگی شخصی کارکنان می‌شود.

2- حمایت و نظارت بر تسهیل ارتباط بین زندگی شخصی، زندگی خانوادگی و زندگی حرفه‌ای برای ارتقای انگیزه کارکنان سازمان.

3- فرهنگ‌پذیری و مسئولیت‌پذیری سازمان‌ها نسبت به خانواده با توجه به احترام به ظرفیت کاری کارکنان در سازمان.

خانواده ایرانی در سخت‌ترین روزگار خود از لحاظ حفظ و صیانت و استمرار قرار دارد. رشد میزان طلاق و اعتیاد و غیره و کاهش ازدواج و باروری، سخت‌ترین چالش‌های فراروی خانواده‌های ماست. اکنون با توجه به این موضوعات به نظر می‌رسد همه شرکت‌ها و سازمان‌ها موظف به داشتن منشور CSR و CFR هستند تا بتوانند در کشور به بهترین شکل کار کنند.

در این میان، مناطق آزاد به‌عنوان پایلوت در تمامی بخش‌های توسعه پایدار در کشور نقش بسزایی در پذیرش و ایفای نقش مسئولیت اجتماعی دارند. سازمان منطقه آزاد چابهار یکی از پیشروترین سازمان‌ها در میان مناطق آزاد کشور، برای اولین با کمک دانشگاه تهران و صاحب‌نظران محلی و استانی، سند مسئولیت اجتماعی سازمانی خود را تدوین کرده و در طول یکی دو سال گذشته باظرافت و دقتی مثال‌زدنی به آن جامع عمل پوشانده است.

معرفی سازمان منطقه آزاد چابهار به‌عنوان سازمان مسئولیت‌پذیر اجتماعی

دومین آیین ملی تجلیل از چهره‌های نامی صنعت و اقتصاد کشور در پیشبرد اهداف رونق تولید با محوریت مسئولیت‌پذیری اجتماعی در مرکز همایش‌های صداوسیما در تهران برگزار شد.

این آیین ملی که با حضور جمع کثیری از فرهیختگان و صاحب‌نظران حوزه اقتصاد، صنعت و تولید برگزار گردید، در کنار تقدیر از

چهره‌های زحمتکش و کارآفرین صنعت و اقتصاد کشور، فرصتی برای انتقال تجارب مدیران موفق در زمینه مسئولیت‌پذیری اجتماعی و تأکید مجدد بر الگوی اقتصاد مقاومتی بود.

اشتراک و انتقال دانش و تجارب متخصصین، مسئولین و نخبگان مدیریت ایران؛ اشاعه فرهنگ شاخص رضایت مشتری و کیفیت در بازارهای رقابتی ملی و بین‌المللی؛ تبیین جایگاه کیفیت و بهره‌وری محصول تولید ملی در رعایت حقوق مصرف‌کننده و در بین آحاد مردم؛ بررسی نقش مدیریت و کارآفرینی در پیشبرد اهداف اقتصاد مقاومتی، تولید ملی و اشتغال‌زایی؛ شناسایی مدل‌های کسب‌وکار برای چابکی سازمان‌ها به جهت دستیابی به جایگاه رقابتی مناسب برای شرکت و یا سازمان؛ نقش تفکر کارآفرینانه بر راهبردهای رشد در کسب‌وکارهای کوچک، متوسط و بزرگ و ارزیابی نقش مدیریت و کارآفرینی در پیشبرد اهداف اقتصاد مقاومتی از جمله اهداف برگزاری این همایش ملی بود.

همچنین در این همایش، سازمان منطقه آزاد چابهار به‌عنوان تنها منطقه آزاد کشور که پیشرو در امر مسئولیت اجتماعی می‌باشد، حضور داشت و رئیس هیات مدیره و مدیرعامل این سازمان علاوه بر ایراد سخنرانی، از سوی شورای علمی و سیاست‌گذاری همایش ملی تجلیل از چهره‌های نامی صنعت و اقتصاد کشور در پیشبرد اهداف رونق تولید با محوریت مسئولیت‌پذیری اجتماعی به دلیل عملکرد شاخص این سازمان در راستای عمل به مسئولیت اجتماعی، مورد تجلیل و تقدیر قرار گرفت.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد چابهار در این همایش گفت: موضوع مسئولیت اجتماعی در سازمان‌ها، شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی موضوعی است که در سال‌های اخیر در مقیاس بین‌المللی مورد توجه قرار گرفته، اما در کشور ما چندان به این مسئله پرداخته نشده است.

عبدالرحیم کردی افزود: در سال‌های گذشته و در سازمان منطقه آزاد چابهار به‌عنوان یک سازمان توسعه محور که دارای مأموریت اقتصادی می‌باشد و در اهداف تشکیل تمامی مناطق آزاد از جمله چابهار عمران و آبادانی و توجه به مسائل اجتماعی و جوامع محلی پرداخته شده، کار عمده‌ای صورت نگرفته بود.

رئیس هیات مدیره سازمان منطقه آزاد چابهار اظهار داشت: در ابتدای ورود من به این سازمان، جوامع محلی این موضوع را مطرح می‌کردند که تاکنون به‌جز فقر، محرومیت و گرانی و... فعالیتی در این منطقه برای مردم انجام نشده است؛ که این مسئله بدان دلیل بوده که توان برقراری ارتباط صحیح با جامعه وجود نداشته و اثر فعالیت‌های توسعه‌ای این منطقه آزاد در زندگی اقتصاد و معیشت مردم بروز نکرده بود.

کردی ادامه داد: به همین سبب اندیشیدم که برای رفع این مشکل چه راهکاری را باید مدنظر قرار دهیم؛ زیرا سازمانی که با مأموریت توسعه در این منطقه شکل گرفته است و قرار است اثر این مأموریت، توسعه در همه ابعاد باشد؛ در آن زمان باعث نارضایتی اجتماعی شده بود و عملکرد سازمان با اهداف تعیین شده تفاوت‌های جدی داشت.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد چابهار اذعان کرد: به همین سبب از موسسه مطالعات اجتماعی دانشگاه تهران و پژوهشگران و صاحب‌نظران حوزه اجتماعی استان سیستان و بلوچستان کمک گرفتیم و در طول یک سال مطالعات جامعی صورت گرفت که منجر به تدوین سند مسئولیت اجتماعی سازمان منطقه آزاد چابهار گردید.

وی افزود: در این سند بر روی 5 محور اصلی آموزش، بهداشت، توانمندسازی، محیط‌زیست و گردشگری هدف‌گذاری شد و برنامه‌ها نیز تعریف گردید تا بتوانیم براساس فعالیت‌های سازمان، اثر مستقیم بر زندگی و معیشت مردم داشته باشیم.

کردی اظهار کرد: خوشبختانه در همین مدت‌زمان کوتاهی که برنامه‌ها را با اولویت حوزه آموزش و بهداشت شروع کرده‌ایم، تغییرات اساسی را در نگاه مردم نسبت به سازمان منطقه آزاد چابهار به‌عنوان یک سازمان اقتصادی شاهد بوده‌ایم.

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد چابهار در پایان تأکید کرد: پرداختن به حوزه مسئولیت اجتماعی در راستای مأموریت‌های منطقه، نه تنها هزینه نیست، بلکه یک سرمایه‌گذاری بزرگ برای برندینگ و اثربخشی بیشتر فعالیت‌های سازمان و بنگاه اقتصادی ما است. تجربه یک سال گذشته منطقه آزاد چابهار در عمل به این سند، بسیار ارزشمند بوده است، چراکه اگر می‌خواستیم با تبلیغات و شیوه‌های دیگری نگاه مردم را نسبت به سازمان تغییر دهیم، قطعاً هزینه‌های خیلی بیشتری از آن آنچه که تاکنون هزینه شده در این حوزه را باید انجام می‌دادیم و اطمینانی هم به اثربخشی آن نبود. خوشبختانه اتفاق خوبی در چابهار رقم خورد و این مدل قرار است در تمامی مناطق آزاد پایلوت شود. با امید به اینکه بتوانیم از تجربه سازمان منطقه آزاد چابهار استفاده کرده و حرکتی را در راستای توسعه همه‌جانبه کشورمان پیش ببریم.

معاون فرهنگی، اجتماعی و گردشگری سازمان منطقه آزاد چابهار:

حرکت در مسیر توسعه، براساس سند مسئولیت اجتماعی چابهار

معاون فرهنگی، اجتماعی و گردشگری سازمان منطقه آزاد چابهار در حاشیه دومین آیین ملی تجلیل از چهره‌های نامی صنعت و اقتصاد کشور در پیشبرد اهداف رونق تولید با محوریت مسئولیت‌پذیری اجتماعی اظهار داشت: امروز، روز خوبی برای سازمان منطقه آزاد چابهار بود؛ چراکه این سازمان در جهت عمل به مسئولیت اجتماعی خود، هم سند تدوین نموده و هم اجرا کرده است. در این همایش از فعالان حوزه صنعت و اقتصاد که دارای برند مسئولیت‌پذیری اجتماعی بودند تجلیل به عمل آمد که سازمان منطقه آزاد چابهار به‌عنوان سازمانی پیشگام در این حوزه در سطح استان و کشور، مورد تقدیر قرار گرفت.

محمد اکبر چاکرزی افزود: در سال گذشته فعالیت‌های خوبی در راستای عمل به مسئولیت‌های اجتماعی در سازمان منطقه آزاد چابهار صورت گرفته که مهم‌ترین آنها تدوین سند مسئولیت اجتماعی بود که با کمک دانشگاه تهران به تصویب رسید و اجرا گردید.

وی اظهار داشت: این سند دارای چند محور است؛ محیط‌زیست، بهداشت و درمان، آموزش، توانمندسازی جامعه محلی می‌باشد که رویکردهای اصلی سازمان را تشکیل می‌دهند. محیط‌زیست به‌عنوان یکی از ارکان توسعه مورد توجه قرار دارد؛ آموزش به‌عنوان یک محور توسعه و تکمیل زیرساخت‌های آموزشی در سطح منطقه، روستاها و شهر چابهار مدنظر است؛ همچنین حوزه بهداشت و درمان نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. اقدامات مطلوبی در منطقه انجام پذیرفته و این سند کمک می‌کند تا براساس چشم‌اندازی که تدوین شده، حرکت نماییم و مسئولیت خود را بیش از گذشته در حوزه مسئولیت اجتماعی اجرایی کنیم.

وی ادامه داد: در کنار مسئولیت‌پذیری سازمان، شرکت‌هایی که در محدوده منطقه آزاد چابهار فعال هستند نیز مکلف و موظف می‌باشند که به این سند توجه کرده و اجرایی نمایند و در جهت توسعه پایدار منطقه گام بردارند.

معاون فرهنگی، اجتماعی و گردشگری سازمان منطقه آزاد چابهار گفت: براساس شاخص‌هایی که تعریف شده است، قطعاً صناعی که در چابهار مستقر هستند، براساس راهبردهای پیش‌بینی شده توجه لازم و کافی را اعمال خواهند کرد و توسعه همه‌جانبه مطابق با این سند که توجه به کارکنان و جامعه محلی جزء اهداف است، ان‌شاءالله تحقق پیدا خواهد نمود.

چاکرزی درخصوص اهداف سازمان منطقه آزاد چابهار در سال‌های آینده در راستای عمل به مسئولیت اجتماعی تصریح کرد: در حال حاضر سازمان در چند حوزه مشغول به فعالیت است که جزء وظایف و مسئولیت‌های اجتماعی ما محسوب می‌شود؛ در چابهار در تمامی سطوح حوزه آموزش دچار مشکلات عدیده‌ای هستیم، بنابراین توجه به آموزش پایه، تقویت بنیه عملی معلمان، تقویت علمی دانش‌آموزان، زیرساخت‌های آموزش و پرورش، ساخت مدارس که هم‌اکنون در حدود یکصد کلاس درس را در حال آماده‌سازی برای تحویل به آموزش و پرورش هستیم، برگزاری دوره‌های آموزشی برای توانمندسازی معلمان در اولویت‌های سازمان منطقه آزاد چابهار قرار

دارد. همچنین سازمان در بخش توسعه سلامت فعال بوده است، از جمله اقدامات می‌توان به کمک به خرید تجهیزات بیمارستان، تکمیل بیمارستان جدید چابهار و واگذاری زمین به بیمارستان 540 تختخوابی، خرید دستگاه آنژیوگرافی، آمبولانس و بخشی از تجهیزات بیمارستانی که بنابر ضرورت اعلام می‌گردد، سازمان منطقه آزاد چابهار تأمین نموده و در اختیار قرار می‌دهد؛ اشاره کرد.

وی اظهار نمود: همچنین در حوزه محیط‌زیست، منطقه آزاد چابهار یکی از مناطق می‌باشد که خود را موظف به رعایت قوانین زیست‌محیطی کرده است؛ بنابراین در تمامی تصمیمات و اجرای پروژه‌های مهم صنعتی و نیمه‌صنعتی رعایت قوانین زیست‌محیطی را به‌عنوان یک اصل پذیرفته و توجه جدی دارد؛ چراکه به قوانین محیط‌زیست اعتقاد داریم و معتقدیم برای دستیابی به توسعه همه‌جانبه لازم است که توجه جدی به این بخش صورت گیرد. همچنین دوره‌های آموزشی را در حوزه محیط‌زیست برگزار کرده‌ایم؛ حمایت از گونه‌های در حال انقراض جانوری و حیوانی از جمله لاک‌پشت دریایی، تمساح و دلفین را در دستورکار قرار داده‌ایم؛ پاکسازی سواحل را در سطح منطقه چابهار اجرا نمودیم. همین‌طور در حوزه توانمندسازی جامعه محلی اقدامات جدی صورت گرفته از جمله آموزش زنان، حمایت از کارآفرینی در سطح روستاها؛ برگزاری دوره‌های آموزشی؛ حمایت سازمان‌های مردم‌نهاد که در این راستا فعالیت می‌کنند؛ فعال کردن زنان در حوزه صنعت خصوصاً صنایع دستی و سوزن‌دوزی که در این بخش دوره‌های آموزشی برگزار نمودیم و هم‌زمینه حضور هنرمندان را در نمایشگاه‌های منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی فراهم کردیم و همچنین در سال گذشته میزبان بخش بین‌الملل مد و لباس فجر در چابهار بودیم که با حضور اساتید و صاحب‌نظران بین‌المللی برپا گردید که موجب شد روابط خوبی میان صنعتگران منطقه‌ای با برندهای مشهور دنیا برقرار شود و در حال حاضر سوزن‌دوزان چابهار مشغول به تبادل اطلاعات و بازاریابی برای هنر فاخر این مرزوبوم هستند و براساس نیاز بازار بین‌الملل، مشغول به تولید محصول می‌باشند.

معاون فرهنگی، اجتماعی و گردشگری سازمان منطقه آزاد چابهار در پایان اذعان داشت: بخش دیگری از اقدامات سازمان منطقه آزاد چابهار رفع و احصا نیازهای جامعه محلی است که از جمله آن می‌توان به تأمین آب شرب روستاها اشاره کرد. در آینده نیز بیش‌ازپیش و براساس اهداف و موارد تدوین‌شده در سند مسئولیت اجتماعی سازمان گام خواهیم داشت.

گفتنی است، مصطفی کواکبیان نماینده مجلس شورای اسلامی، رئیس شورای سیاست‌گذاری؛ مسعود نصرتی ریاست مجمع جهانی شهرهای جاده ابریشم، ریاست کمیته علمی و راهبردی؛ فریدون پیرلورن مشاور معاونت امور حمل‌ونقل وزارت راه و شهرسازی، دبیر شورای سیاست‌گذاری؛ دکتر علیرضا احمدیان دبیر کل مجمع جهانی شهرهای جاده ابریشم، دبیر کمیته علمی و راهبردی؛ سیدداود عربشاهی ریاست هیات مدیر موسسه عصر نوین، دبیر اجرایی شورای علمی و سیاست‌گذاری دومین همایش ملی تجلیل از چهره‌های نامی صنعت و اقتصاد کشور در پیشبرد اهداف رونق تولید با محوریت مسئولیت‌پذیری اجتماعی را تشکیل دادند.

